

ex ea prolem generaret, cap. I, v. 2. Agabus, dum alligaret manus et pedes suos zona Pauli Apostoli, Actor. XXI, 11.

8. In eo discrepant, quod Prophetæ veteris Testamenti prophetaverint de Christo venturo: Prophetæ verò novi Testamenti de aliis rebus, quæ post Christum futuræ erant. Unde illud, quod initio objiciebatur: «Omnes Prophetæ usque ad Joannem prophetaverunt,» sic debet intelligi: Omnes usque ad Joannem prophetaverunt de venturo Christo: Joannes Christum præsentem demonstravit, dicens: «Ecce Agnus Dèi: Ecce qui tollit peccata mundi.»

9. Hæc de veris Prophetis. De falsis autem generatim loquitur Christus Matth. vii, 15: «Attendite à falsis Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium; intrinsecus autem sunt lupi rapaces: A fructibus eorum cognoscetis eos.» Et Matth. xxiv, 44: «Multi pseudo-prophetæ surgent, et seducent multos.» Et I Joan. Apost. IV, 1: «Nolite omni spiritui credere; sed probabite spiritus, si ex Deo sint: quoniam multi pseudoprophetæ exierunt in mundum.» Talis fuit Elymas magus, quærens Sergium proconsulem avertere à fide: (Act. XIII, 6.) Tales Hymenæus et Philetus, qui docebant resurrectionem esse jam factam, et subvertebant quorundam fidem: (2 Tim. II, 18.) Tales illi, de quibus Apostolus ad Galatas cap. I, vers. 7: «Sunt aliqui, qui vos conturbant.» Tales Marcus, Montanus, Marcianus, apud Baronium tomo 2 Annalium. Tales denique, ut uno verbo dicam, omnes hæretici, non modo veteres, sed etiam moderni, simillimi sunt falsis Prophetis in veteri Testamento: 1. Quia falsi Prophetæ dicebant se missos esse à Deo; 2. Quia non poterant probare se missos esse; 3. Quia semper fausta, et quæ populo grata erant vaticinabantur, ut pacem, victoriam, fertilitatem et rerum omnium abundantiam: (Jerem. XIV, 13.) Et idèo à plerisque libenter audiebantur.

10. Similiter faciunt moderni nostri Prophetæ. Primò adjungit se à Deo missos esse ad reformatam Ecclesiam. Secundò non possunt probare se missos esse; nec ulla miraculo aut veraci prædictione id hactenus probarunt.

Prædictum quidem Lutherus: *pestis eram vivus, moriens ero mors tua, Papa;* sed fuit mendax prædictio. Mortuus est Lutherus, vivit adhuc Papa. Tertiò semper fausta, quæ populo grata sunt, vaticinantur. Eorum vox est: Per fidem salvabitini: *Bona opera nihil proderunt: Non opus est jejuniis et castigatione corporis: Crescite et multiplicamini:* Si non vult uxor, veniat ancilla. Hanc vocem plerique libentius audiunt, quam illam Christi et Apostolorum: *«Pœnitentiam agite: Mortificate membra vestra, quæ sunt super terram: Abstinete à carnalibus desideriis: Sobrii estote et vigilate.»*

CAPUT IX.

DE RELIGIOSIS SINAGOGÆ, QUI ERANT NAZAREI ET RECHABITÆ.

1. Præter Levitas, Sacerdotes, Pontifices et Prophetas, de quibus dictum est, erant etiam alii in veteri Testamento, qui à communi populo distinguebantur. Primo quidem nazaræi et rechabitæ, qui erant quasi religiosi: deinde esseni, pharisæi et sadducae, qui erant quasi sectarii. De utrisque agendum est. De prioribus in hoc capite: de posterioribus in sequenti.

NAZAREI.

2. Igitur nazaræi apud iudeos erant homines religiosi, (seu viri, seu fœminæ) qui voto se consecrabant Deo, et à communi aliorum consuetudine separabant. Erant autem duplices: Alii temporarii, qui ad certum tempus obligabant se voto, ut ad unum mensem, duos, tres, vel ultrà: (Num. VI, 13 et seqq.) Alii perpetui, qui ad totam vitam erant obstricti, ut Samson et Samuel: (Judic. XIII, 7, et I Reg. I, 28.) Vocabantur autem nazaræi, id est, separati, consecrati, comati: (Cornelius in cap. 6 Num. v. 9, et Castrius in cap. IV Lamentationum Jerem.) Et poterant esse ex quavis tribu. Nec, quatenus

præcisè erant nazarei, ad ullam Leviticam, aut Sacerdotalem functionem obligabantur: (Serarius in cap. xiii, Judic. q. 3.)

3. Statuta eorum describuntur à Moyse. (Num. vii.) Erant autem hæc: Primò abstinehant à vino, sicera et ab omni potu, qui inebriare potest; itemque ab aceto, et uvis, tām siccis, quām recentibus. Secundò alebant co-mam toto tempore separationis suæ. Vel ut Scriptura loquitur: *Novacula non transibat per caput eorum.* Tertiò non ibant ad funus vel cadaver mortui, ne quidem patris aut matris. Et generatim non debebant super mortuo contaminari. Quartò in fine voti seu separationis, quod intelligendum est de temporariis, offerebant ad ostium tabernaculi tres victimas: 1. Agnum anniculum in holocaustum: 2. Agnam anniculam in sacrificium pro peccato: 3. Arietem in hostiam pacificam: et præter hæc canistrum panum azymorum, qui conspersi erant oleo: et lagana absque fermento uncta oleo: ac libamina singulorum. His peractis, radebantur ante ostium tabernaculi, et capilli eorum, qui erant Deo consecrati, igne comburebantur. Et sic erat finis voti, ac separationis. (Vide infra cap. xv.)

4. Circa tertium statutum notandum est, iudæos variis modis solere contaminari super mortuo: 1. Si essent in domo, in qua quis erat moriturus: 2. Si tangerent cadaver mortui, aut ossa illius: 3. Si attingerent vasa, quibus fuerat usus: 4. Si tangerent illius sepulcrum: 5. Si irent ad funus mortui; (Num. xix, 11 et seqq.) His omnibus modis contaminabantur etiam nazarei; et insuper alio peculiari modo; si nimirūm essent in aliquo loco, ubi quis moreretur. Si ergo aliquo istorum modorum fuissent contaminati tempore separationis suæ, debebant, raso capite et oblato sacrificio, expiari, et de novo consecrari, non secus, ac si anteā non fuissent nazarei: (Num. vi, 9.) Itaque si quis illorum vovisset separationem per decem menses, et in aliquo istorum mensium fuisset contaminatus, debebat ab initio et de novo inchoare decem menses, perinde ac si anteā non fuisset separatus: (Num. vi, 12.)

5. Erant autem nazarei in magno honore apud ju-

dæos. Et meritò: nam ipsemet Deus per Prophetam Amos, c. 2, recensens beneficia, quæ præstiterat populo iudeorum, commemorat potissimum hæc tria: «1. Ego sum, qui ascendere vos feci de terra Ægypti: 2. Ego exterminavi Amorrhæum: 3. Ego suscitavi de filiis vestris in Prophetas, et de juvenibus vestris nazareos.» Quod etiam confirmatur ex lib. 1 Machab. iii, 49. Cum enim iudæi congregati in Maspera, audirent appropinquare exercitum Antiochi regis, maximè fuerunt solliciti de nazareis, ut illi in tuto collocarentur. Textus sic habet: «Attulerunt ornamenta sacerdotalia, et primitias et decimas: suscitaverunt nazareos, qui impleverant dies: et clamaverunt voce magna in cœlum, dicentes: quid faciemus istis, et quo eos ducemus?»

6. Quæres 1. Quamdiū duraverit institutum nazareorum? Respondeo: Duravit ab initio legis Mosaicæ, usque ad tempora Apostolorum. Nam Moyses descriptis illorum institutum, ut paulò ante dixi. Et Paulus Apostolus cum quibusdam aliis hoc institutum amplexus est, ut patet Actorum xviii, 18, et Actor. xxii, 23. Nec obstat, quod Joseph Patriarcha, qui diū vixit ante legem Mosiacam, vocetur nazareus: (Genes. xlvi, 26.) Non enim vocatur Nazareus ratione instituti seu voti, sed ratione vocabuli, quia Nazareus idem est, quod separatus; Joseph autem fuit separatus à fratribus. Et quidem multis modis: 1. Moribus et innocentia: 2. Conversatione, quia fratres oderant illum, et abhorrebat ab illius consortio: 3. Loco, quia fuit venditus in Ægypto, et per multos annos separatus à fratribus habitantibus in Chanaan: 4. Carcere, in quo mansit intonsis crinibus, ac quasi Deo relictus et consecratus. Vide Cornelium in cap. xlvi Genesis, v. 26.

7. Quæres 2. Qui apud christianos sint similes nazareis iudeorum? Respondeo: Religiosi quorum typum, seu figuram gesserunt nazarei, ut notat Nazian. orat. in laudem sancti Basillii, Gregor. lib. 2 Moral. c. 39, D. Th. in 2. 2. qu. 186, art. 6. Figura consistit in his: Primi: Sicut nazarei speciali gratia à Deo suscitabantur: (Amos ii, 11:) ita etiam religiosi. Secundi: Sicut illi erant separati à communi hominum convinctu et con-

suetudine, ita et hi. Tertiò sicut illi, ratione voti, abstinebant à vino et omni potu, qui ineibriare potest; ita et hi, ratione voti, seclantur paupertatem et frugalitatem. Quartò sicut illi cavebant ab omni immunditia legali, etiam minima; ita et hi à minima labe peccati. Quintò sicut illi non ibant ad funera parentum suorum; ita et hi deponunt omnem affectum carnalem erga parentes et amicos. Sextò sicut illi alebant in capite comam Deo consecratam; ita et hi alunt pias meditationes de rebus ad Deum pertinentibus. Septimò sicut illi qui Deo consecrati erant à populo honorabuntur; ita et hi: denique sicut illi in fine separationis offerabant Deo victimas immaculatas; ita et hi in fine vita offerunt Deo animas immaculatas. Vide eundem Cornelium in c. 7 Num. v. 9.

RECHABITE.

8. Rechabitæ dicti sunt à Rechab, qui fuit pater Jonadab. Hic Jonadab præcepit filiis et posteris suis haec tria: 1. Ut non biberent vinum: 2. Ut non adificarent domos, sed habitatent in tabernaculis: 3. Ut non sererent semetem, nec plantarent vineas: quæ omnia accuratissimè ipsi servabant: (Jer. xxxv, 6 et seq.) Ob hauc causam monachi à D. Hieronymo appellati sunt Epist. 13 ad Paulinum.

9. Vixit autem Jonadab sub Josia rege Iuda, et Iehu rege Israel. Nam 4 Regum x, 45 sic legimus: «Cumque abisset inde, invenit Jonadab filium Rechab in occurrencem sibi, et benedixit ei. Et ait ad eum: Nunquid est cor tuum rectum, sicut cor meum cum corde tuo? Et ait Jonadab: Est. Si est, inquit, da manum tuam. Qui dedit ei manum suam. At ille levavit eum ad se in cursum, dixitque ad eum: Veni mecum, et vide zelum meum pro Domino. Et impositum in currus suo duxit illum in Samariam. Et percussit omnes, qui reliqui fuerant de Achab in Samaria usque ad unum, iuxta verbum Domini, quod locutus est per Eliam. Congregavit ergo Iehu omnem populum et dixit ad eos, etc.»

10. Porrò Rechab, à quo dicti sunt rechabitæ, fuit filius Hemath, ducens originem ex socero Moysis Ra-

guele, qui alio nomine dictus est Jethro, princeps Median: (Exod. iii, 1,) et Cineus, quia erat ex stirpe Cin, (Judic. i, 16.) Unde sèpè pro eodem usurpantur hæc duo nomina, cinei et rechabitæ, ut i Paral. n. 53: «Hi sunt cinei, qui venerunt de calore patris domus Rechab.» Vel ut hebrei et Septuaginta dicunt: «Qui venerunt de Hemath, patre domus Rechab, id est, familiæ rechabitarum.

11. Quod autem Deo placuerit institutum rechabitarum aperte constat ex Jeremia loco citato, ubi sic legimus: «Verbum quod factum est ad Jeremiam à Domino in diebus Joakim filii Josias regis Iuda, dicens: Vade ad domum rechabitarum, et loquere eis, et introdes eos in domum Domini in unam exedram thesaurorum, et dabis eis bibere vinum; etc. Et introduxi eos in domum Domini, etc. Et posui coram filiis rechabitarum scyphos plenos vino, et calices, et dixi ad eos: bibite vinum. Qui responderunt: Non bibemus vinum, quia Jonadab filius Rechab, pater noster, præcepit nobis dicens: Non bibetis vinum vos, et filii vestri usque in sempiternum: Et dominum non adificabitis, et semenet non seretis, et vineas non plantabitis nec habebitis, sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris, ut vivatis diebus multis super faciem terræ, in qua vos peregrinamini. Obedivimus ergo voci Jonadab filii Rechab patris nostri, in omnibus quæ præcepit nobis, ita ut non biberemus vinum cunctis diebus nostris nos, et mulieres nostre, filii et filiae nostræ, et non adificaremus domos ad habitandum: et vineam, et agrum, et semenet non habemus: sed habitavimus in tabernaculis, et obedientes fuimus circa omnia, quæ præcepit nobis Jonadab pater noster, etc. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens: Hoc dicit Dominus exercituum Deus Israel: Vade, et di filii Iuda, et habitatoribus Jerusalem: Nunquid non recipietis disciplinam, ut obediatis verbis meis, dicit Dominus? prævaluerunt sermones Jonadab filii Rechab, quos præcepit filii suis, ut non biberent vinum: et non hiberunt usque ad diem hanc; quia obedierunt præcepto patris sui. Ego autem locutus sum ad vos, de manè consur-

«gens et loquens, et non obedistis mihi. Misique ad vos «servos meos Prophetas, consurgens diluculo, et dicens: «Convertimini unusquisque à via sua pessima, et bona «facite studia vestra, etc. Et non inclinastis aurem «vestram, neque audistis me. Firmaverunt igitur filii «Jonadab filii Rechab præceptum patris sui, quod præ- «ceperat eis. Populus autem iste non obedivit mihi. Id- «circè hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel: Ecce «ego adducam super Juda, et super omnes habitatores «Jerusalem universam afflictionem, quam locutus sum «adversus illos, et non audierunt: vocavi illos et non «responderunt mibi. Domui autem rechabitarum dixit «Jeremias: Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel: «Pro eo, quod obedistis præcepto Jonadab patris vestri, «et custodistis omnia mandata ejus, et fecistis universa, «quæ præcepit vobis; propterea hæc dicit Dominus exer- «cituum, Deus Israel: Non deficiet vir de stirpe Jona- «dab filii Rechab, stans in conspectu meo cunctis diebus.»

42. Ubi tria notanda sunt: Primò præceptum illud, quod datum fuit rechabitis fuisse difficillimum. Quid enim difficilius, quam viros et uxores, filios et filias, non tantum ad breve tempus, more nazareorum, sed in perpetuum abstinere ab omni vino, nunquam habitare in domibus, nunquam serere agros, nunquam plantare vineas? Secundò hoc præceptum non fuisse divinum, sed humanum, ut patet ex antithesi, quam Deus facit. Sic enim argumentatur: Si rechabite servant præceptum, quod ab homine acceperunt, quantò magis judæi debent servare præceptum, quod à Deo acceperunt? Tertiò rechabitas non solum rectè ac laudabiliter fecisse, quod observaverint præceptum parentis sui Jonadab, sed etiam meritos esse à Deo peculiarem benedictionem: sicut è contrario, judæos meritos esse poenam et afflictionem. Nam rechabitis dicitur: «Non deficiet vir de stirpe ves- «tra, stans in conspectu meo cunctis diebus.» judæis autem: «Ego adducam super vos afflictionem.»

43. Hinc si sapiunt, colligant adversarii nostri hæc pauca: Primò præcepta hominum non esse contemnenda. Secundò sicut rechabite laudabiliter fecerunt, servando præceptum parentis suis Jonadab: ita laudabiliter facere

catholicos, servando præceptum matris Ecclesiæ. Imò tanto laudabilius, quantò major est auctoritas Ecclesiæ, quam privati hominis. Tertiò catholicos propterea non deficere, (deficientibus manichæis, pelagianis, donatistis et aliis hereticis) quia servant præcepta Ecclesiæ: et quo quisque accuratius ea servat, eo majoribus à Deo beneficiis cumulari. Alios verò propterea sensim deficere, quia ex una parte contemnunt præcepta Ecclesiæ, in quo deficiunt à rechabitis: et ex altera non servant præcepta Decalogi, in quo similes sunt judæis. Et ut aliquam suæ ignaviae prætexant excusationem, ajunt præcepta Decalogi esse impossibilia. In quo singunt Deum tyrannum, quasi præcipiat homini sub gravi poena, quod ab homine præstari nullo modo possit.

CAPUT X.

DE SECTARIIS SYNAGOGÆ, QUI ERANT PHARISEI, SADDUCEI,
ESSENI.

1. Communis sententia est tres olim fuisse judæorum sectas, nempe phariseorum, sadducæorum et esseno- rum. Ita Flavius Josephus lib. 2, c. 12, Hieronymus lib. 2 contra Jovinianum, Chrysostomus, Theophylactus, Occumenius in cap. xxii Actuum Apostolorum, Abulen- sis in cap. 3. Matth. qu. 63, Serarius lib. 1 Tribæresii cap. 3 et alii. De hoc triplici apud judæos sectariorum genere breviter agendum est hoc ordine: 1. Unde dicti sunt pharisei: 2. Ex qua tribu et familia fuerint: 3. Quæ fuerint illorum dogmata: 4. Qui mores et instituta: 5. Quando et quo auctore cœperint: 6. An fuerint distincti ab scribis: 7. Sadducei unde dicti: 8. Quæ illorum dog- mata et instituta: 9. Qui hoc tempore similes pharisaïs et sadducæis: 10. Esseni unde dicti, et quæ illorum dogmata et instituta.